

«Iga hetk koos on kingitus.»

Toomas Edur ja tema priimabaleriinist kaasa Alena Shkatula ootavad oma esimest ühist last ja tita peaks sündima oktoobris. Paaril on kavas suve nautida ja pulmadki on plaani võetud.

Toomase (52) ja Alena (36) sõnul elasid nad pandeemia ajal kui omas mullis ja suhtlesid vaid vähestega. Ometi haigestusid veebruaris mõlemad koroonasse. «Olime olnud terve aasta ülim alt ettevaatlikud, aina pesime käsi ja desinfitseerisime pindu ja poest toodud toitu, kandsime maski, ei käinud kuskil, ainult metsas,» meenutab mees. Ent vaatamata sellele sai tõbi ta kätte ja paar päeva hiljem ka Alena.

9-10 päeva oli enesetunne nii halb, et Toomas oli äärepealt haiglasse minemas. «Jäime mõlemad ka kopsupõletikku. Arvan, et kui ma poleks antibiootikume võtnud, oleks asi ikka väga tõsiseks läinud,» räägib mees. Hirm oli seda suurem, et eelmisel aastal suri koroonatõttu Alena sõbranna.

Haigusest taastumiseks tegid nad hingamisharjutusi ja pikad jalutuskäigud looduses on osa igast päevast. Lapseootuse ajal proovisaalidest ja lavalt eemale jäänud Alena hoiab end toonuses jooga ja pilatesega.

Võttis aja maha

Pärast seda, kui Toomas Eduri tööleping 2019. aastal [Eesti Rahvusballeti](#) kunstilise juhina lõppes, on mees aja maha võtnud. «Panustasin ju 24/7, nii et kõik keerles peas veel pikalt edasi.» Talle tehti pakkumisi lavastada, «kutsuti Toulouse'i ja ka kaugemale, aga siis tuli koroonaaeg ja need langesid ära. Alles nüüd on hakatud jälle plaane tegema,» räägib Toomas lootuses, et ehk vabaneb kuskil ka sobilik kunstilise juhi koht. «Tean, et seda juhtub harva.»

Praegustes maailmaoludes ei ole ta ise uut tööd otsinud. «Eks mingid mõtted jooksevad, aga kindlasti ei tunne ma end nurka surutuna.»

Estoniaga teil praegu suhteid ei ole? Toomas: «Ikka on - minu lavastused on seal siiani edukad ja hoiavad trupi kõrget taset. Kui uued koosseisud välja tulid, viskasin pilgu peale, muidu võib käest ära minna.»

Kuldsete kätega

Naisteleht

1,4,5,6,7

Eesti Rahvusballett
Teater

Nii ongi Toomas teinud nüüd asju, milleks pole aastakümneid aega jagunud. «Mulle meeldib nikerdada, see on loominguine,» nendib ta. Alles äsja ehitas Toomas tütar Elizabethile (11) kapi, mille disaini ise välja mõtles. «Päris keeruline tuli - mitme uksega, sahtlitega ja fassetpeegliaga, mõni riiu l sõidab ratastel välja. Kuna kapp jääb katusekalde alla, pole see tavapäraselt kandiline.» Ta meenutab, et ka üheksateistkümne Londonis elatud aasta jooksul ei kutsunud ta kunagi töömehi, vaid tegi kõik vajaliku ise, olgu toru- või elektritööd.

Meisterdamine meeldis Toomasele juba lapsena, «15aastasena tegin vanaema juures remonti, panin tapeeti.» Toomase ema töötas raamatupoes ja kinkis pojale raamatu puidutöödest. «See oli saksa keeles, ma ei saanud midagi aru, aga meeldis.» Ka kunstiraamatuid oli kodus palju. «Olin tihti haige ja voodis lebades vaatasin pilte.» Teiste seas oli ka Modigliani album, mis ehk inspireeriski teda aastaid hiljem kuulsast kunstnikust balleti looma. Muide, selle esimese vaatuse dekoratsioonid mõtles Toomas samuti ise välja.

Saatus tõi Eestisse

Valgevenes, kust Alena pärit, saabub kevad kuu aega varem kui Eestis. Kõige enne said maasikad valm is Poola piiri ääres.

Kreeka pähkli puu tema vanemate aias on samuti õitsenud ja sügiseks loodetakse kotitait pähkleid.

Družnõ linnakeses, kus Alena üles kasvas, ei olnudki ta l pärast tunde muud teha, kui klaverit mängida ja tantsida.

«Tantsuõpetaja soovitas emal mu balletikooli viia. Ütles, et tüdruk on andekas. Mul olid ilusad pikad jalad,» ütleb naine pisut häbelikult. Minski balletikoolis oli konkurss 30 tüdrukut ühele kohale. «Mina olin enne käinud rahvatantsus, aga teised viskasid spagaati ja olid valm istunud ...» Ometi sai Alena kooli sisse ja osutus nii andekaks, et lõpetas selle teistest varem, 17aastasena.

See, et ta 2008. aastal koos toonase abikaasa, balletitantsija Aleksandr Kanapljoviga Eestisse tuli, oli Alena sõnul saatus.

«Otsustasin lõpetada Valgevene Suures Teatris, aga ei teadnud veel, mida edasi teha. Pakkumisi tehti Saksamaalt, Leedust, Lätist ja Eestist. Estoniasse kutsus Tiit Härm.» Toomas: «Kui Härm nägi Alenat tantsimas, siis muidugi ta palus neil siia jääda.»

Valgevene toetuseks

Enne koroonapiiranguid käisid Alena vanemad Eestis üsna sageli. Nad on ära vaadanud kõik tütre esietendused. Pealegi on vanematel Tallinna sõiduks veel üks põhjus, sest juba mõnda aega elab siin ka Alena õde Ekaterina. Marketingiõpingud lõpetanud naine avastas enda jaoks samuti tantsu - hiphopi ja uopue-tantsustiili - ning on abielus eestlasest tantsijaga.

Oma Facebooki profiilipildil hoiab karikakrapärga kandev Alena käes plakati, millel sõnum: palveta Valgevene eest! Kui möödunud aasta augustis, Balti keti aastapäeval korraldati Tallinnas Valgevene toetuseks solidaarsuskett, osalesid sellel ka Alena ja Toomas. Inimkett algas Vabaduse väljakult ja ulatus Valgevene saatkonnani Magdaleena tänaval.

Mõistagi muudavad Valgevene poliitilised arengud neid rahutuks, mitmed sealsed sõbrad elavad hirmus.

Telgi-ja lõkkeromantika

Omavahel räägivad Toomas ja Alena vene keeles. Üks esimesi sõnu, mille Toomas naiselt valgevene keeles õppis, oli «sõber». Sest see on väga sarnane eesti vastega - сябар. Toomasel on meeles veel ühe esimese sõnana valgevenekeelne калыханка (hällilaul).

Tulles suurlinnast Minskist, avarate prospektide linnast, tundus Tallinn Alenale väike - nii vanalinn, teater kui ka lava. «Kõik on siin väikene, aga mugav ja kodune. Euroopalikum. Hinnad on madalamad. Meeldis, et kõik on lähedal - mets ja meri, on palju kohti, kus puhata.»

Toomas ja Alena on suured matkajad. «Reisime palju, autos on kaasas jalgrattad ja väikese mootoriga täispuhutav paat. Samuti grill, toolid, laud. Sõidame mõne järve äärde, püüame kala. Meile meeldib ärgatatelgis, kust otse järve karata,» räägib Toomas. «Keedad tule peal kohvi ja mune, mida sööd soola ja leivaga. Lihtsalt super!»

Kui saad aidata

«Asjad ei tee õnnelikuks,» nendib Toomas. «Meeitahaollaasjade orjad, poes me peaaegu ei käigi. Ainult süüa ostame ja vajalikke

asju. Riideid üritame kanda lõpuni.»

Samuti ei suuda nad looduses jalutades jätta koristamata maha visatud klaas- ja plasträmpsu. «Rannas on prügikast kümme meetrit eemal, aga ikka pudelid ja pakendid vedelevad ...» on Toomas hämmingus. Tavaliselt on neil endil kilekott kaasas, et sinna plasti korjata. «Ükskord korjasime Russalka lähedalt kaks kotitait. Teeme seda juba aastaid, ei pea ju koristamiseks ootama 1. maid.»

Kuid neil on veel üks liigutav missioon. «Toetame Sillamäe lastekodu,» ütleb Alena. Lastekodus, millega on seotud ta sõbranna, on ka balletipaar mõned korrad käinud. «Lastele on tähtis, et külla tullakse. Kord tegime neile väikese lavastuse - Alena kutsus veel paar tantsijat kaasa. Varsti läheme jälle. See pakub rõõmu,» räägib Toomas.

Poesiajano

2019. aastal Toomasest valminud filmis «Mees muinasjutust» on kaadrid, kus Alena ja Toomas loevad üksteisele enda kirjutatud luuletusi. Kas teete seda siiani? Mees noogutab: «Jah, vahel ikka kirjutame. Mulle on luuletused alati meeldinud, juba lapsest saati. Eriti Jessenin.» Ehk võib teilt luulekogugi oodata? «Kes teab,» muigab Toomas. «Mõni luuletus on küll väga isiklik.»

Ühes intervjuus on Toomas maininud, et oleks tahtnud laval ka koos Alenaga tantsida. Kaks aastat tagasi mehe 50 aasta juubelil nad seda tegidki. Nende endi loodud koreograafiaga viieminutilise dueti saateks kõlasid helid, mis salvestatud ainult nende endi emotsionaalsetest hääliitsustest jahingamistest. Selline muusika sündis koos Toomase sugulase Maksim Adeli ehk Bisweediga.

Esinejatalenti on ka Toomase tütres Elizabethis, kes on juba viis aastat käinud Hanna-Liina Võsa muusikalikoolis. «Ma olen väga uhke Betty üle, ka tema õpetaja kiidab teda. Ta on väga arukas, hea suhtleja ja hästi sõbralik.»

Kui küsin, milline isa ta on, vastab Alena ruttu: «Parim!» Toomas ise otsib sõnu: «Mina? Ma ei tea, ma olen lahke. Kuigi vahel, kui palun Bettyl oma tuba koristada, ütleb ta, et olen karm.»

Tantsija kui olümpiasportlane

Kas 40aastaselt tantsijakarjääri lõpetamine oli valus otsus?

«Pigem oli keeruline siis, kui sain 30,» meenutab Toomas.

«Mõtlesin, et nüüd hakkabki karjäär lõpu poole veerema. See oli raske moment.

Aga kui sain 40, ei olnudki nii kurb. Nukker oli see, et enam lavale ei saa. Mulle väga meeldis tantsida, laval olla, õhus rippuda - kui oled hüppel ja kõik tuleb välja! Kui suudad ka emotsiooni edasi anda, siis on publiku kaasaelamine suur kompliment. Kuid see kõik nõudis rasket tööd, keha on aastatega ikkagi kulunud. Oled ju nagu olümpiasportlane, aga nõudmised tipp-balletitantsijale on veel suuremad,» ütleb mees, keda tuntakse maailmas ühe parima balletitantsijana läbi aegade.

Ennast ületades

Ka Alena tunnistab, et mõtles juba Minskis balletikoolis õppides, et kui tantsija-aastad läbi saavad, siis avastad, et oled justkui mullis viibinud ... mis edasi saab? Lõpetamiseni on tal õnneks veel aega ja loodetavasti saame Alenat pärast lapse sündi taas peagi laval näha.

Ent priimabaleriinil on juba ka õpetamise kogemust - lend, keda ta Tallinna balletikoolis neli aastat juhendas, lõpetas üle-eelmisel kevadel. «Läksin kooli kell kaheksa, tegin õpilastega kella kümneni trenni ja siis algasid mul endal teatris proovid. Koormus oli suur, ühtegi vaba päeva ei olnud. Aga mulle väga meeldis see - arendada noori.» Need Peterburist pärit tüdrukud on nüüd tagasi Venemaal, kuid suhtlevad Alenaga siiani.

Ka Toomas on õpetaja ja repetiitorina nime teinud ning jagaks hea meelega oma kogemusi, ent balletikoolis valitseb paraku poistepõud.

Et harmoonia püsiks

Kui Toomas peaks sõnastama oma unistuse, siis teeb ta seda nii: «Soovin, et kõik jääks harmooniasse. (Siinkohal noogutab ka Alena - H. P.)

Et jääksin iseendaga rahule ega teeks juhuslikult kellelegi liiga.

Soovin, et inimesed saaksid üksteisest aru. Ent vahel mõistad, et see pole võimalik. Sellest on kahju, sest tahad head, aga sind nähakse teistmoodi. Eestis on palju häid inimesi, aga nad ei oska endast võib-olla rääkida. Soovin, et ühiskond väärtustaks inimesi rohkem, mitte ainult eneseupitajaid.»

Te ei ole sugugi kibestunud? «Ei, olen terve elu olnud positiivsus ise! Eesti ongi väike ja tegijatel on siin vahel vähe väljundeid,» ütleb Toomas ning lisab: «Aeg-ajalt on kadedus ja ärategemine kahjuks justkui rahvussport.»

Milline tuleb aga suvi, nad veel eitea. «Oleme hilised planeerijad. Tahaksime reisida. Mõnel suvel oleme mööda Euroopat ka kuus tuhat kilomeetrit maha sõitnud.»

Aga pulmad, kas ka need on plaanis? «Varsti,» ütleb Toomas, vaatab Alena poole ja võtab naise käe oma pihku.

"«Mulle meeldib nikerdada, see on loominguline.»

Toomas"

KOOS NELI AASTAT: Toomase sõnul mõtlevad nad Alenaga sarnaselt: «Me kogu aeg lõpetame üksteise lauseid, meie vahel on vabadus ja harmoonia.»

HELINA PIIP

FOTOD: ERKI PÄRNAKU, ERAKOGU